Саидова Л.А.

ЎЗБЕКИСТОНДА ГЕНДЕР ТЕНГЛИГИ ВА ЗЎРАВОНЛИКНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШНИНГ МУҲИМ ЖИҲАТЛАРИ

Ўқув амалий қўлланма

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ АДЛИЯ ВАЗИРЛИГИ
ЮРИСТЛАР МАЛАКАСИИИ ОШИРИШ МАРКАЗИ

ЎЗБЕКИСТОНДА ГЕНДЕР ТЕНГЛИГИ ВА ЗЎРАВОИЛИКИИНГ ОЛДИИИ ОЛИШИИИГ МУҲИМ ЖИҲАТЛАРИ

Ўқув амалий қўлланма

ТОШКЕИТ–2022

УЎК 316.346.2
КБК 67.404.4
С12

Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги қошидаги Юристлар малакасини ошириш маркази Ўқув ва илмий-услубий кенгаши мажлисида 2022 йил 16 июнда муҳокама қилинган ва чоп этишга тавсия этилган.

Саидова Л.А. Ўзбекистонда гендер тенглиги ва зўравонликнинг олдини олишнинг муҳим жихатлари / Ўқув-амалий қўлланма. – Т.: Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлиги қошидаги Юристлар малакасини ошириш маркази 2022. – 35 б.

Тақризчилар: **Юлдашева Говхержан** - Тошкент давлат юридик университети “Халқаро ҳуқуқ ва инсон ҳуқуқлари” кафедраси профессори, юридик фанлар доктори

Ганибаева Шахноза - Юристлар малакасини ошириш маркази “Оммавий ҳуқуқий фанлар” кафедраси доценти, юридик фанлар номзоди

Ўқув амалий қўлланмада Ўзбекистонда гендер тенглиги ва зўравонликнинг олдини олишнинг мухим жихатлари, аёлларни зўравонликдан ҳимоя қилишнинг хусусиятлари очиб берилган ҳамда гендер тенглигини таъминлашнинг долзарб масалаларига эътибор қаратилган.

Ўқув амалий қўлланма адлия тизими ходимлари, адвокатлар, юрисконсултларнинг малакасини ошириш ўқув дастури асосида тайёрланган.

ISBN 978-9943-8476-3-7

© Л.Саидова, 2022 йил
© Юристлар малакасини ошириш маркази, 2022 йил

МУНДАРИЖА

КИРИШ 4

ГЕНДЕР ТЕНГЛИГИ ҲАҚИДА АСОСИЙ ТУШУНЧАЛАР 5

ХОТИН-ҚИЗЛАР ВА ЭРКАКЛАР УЧУН ТЕНГ ҲУҚУҚ ҲАМДА ИМКОНИЯТЛАРНИ ТАЪМИНЛАШ СОҲАСИДАГИ ДАВЛАТ СИЁСАТИНИНГ АСОСИЙ ЙЎНАЛИШЛАРИ 9

ГЕНДЕР ТЕНГЛИГИНИ ТАЪМИНЛАШНИНГ НОРМАТИВ-ҲУҚУҚИЙ АСОСЛАРИ 151

АЁЛЛАРГА НИСБАТАН ЎТКАЗИЛАДИГАН ЗЎРАВОНЛИК ВА УЛАРНИНГ ТУРЛАРИ 16

ЗЎРАВОНЛИКНИНГ ПРОФИЛАКТИКАСИ БЎЙИЧА ЧОРА-ТАДБИРЛАР 24

ЗЎРАВОНЛИККА ҚАРШИ КУРАШИШНИНГ ЧЕТ ЭЛ ТАЖРИБАСИ 30

ХУЛОСА 49

КИРИШ

Ўзбекистон Республикасида хотин-қизлар ва эркаклар тенг ҳуқуқлилигини таъминлаш, уларнинг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини тенг ҳимоя қилиш, соғлиғини мустаҳкамлаш ҳамда уларга муносиб меҳнат ва турмуш шароитини яратиш, ижтимоий-маиший шароитларини яхшилаш да тенг имконият яратиш, сиёсий майдонда, бошқарувдаги ва қарорлар қабул қилишдаги тенг иштирокини таъминлаш ва бошқа қатор долзарб масалаларда кенг кўламли комплекс чора-тадбирлар амалга оширилмоқда.

Дунё харитасида мавжуд давлатлар қонунчилигида ҳамда инсон ҳуқуқларига оид халқаро ва ҳудудий ҳужжатларнинг барчасида демократик талаб сифатида хотин-қизлар ва эркаклар тенг ҳуқуқлилиги тамойили акс эттирилган. Бу эса инсон ҳуқуқлари ва асосий манфаатлари устунлиги тан олиниши ҳамда уларни сўзсиз таъминланиши ҳар бир давлатнинг вазифаси эканлигини англатади.

Ўзбекистонда гендер тенглигини таъминлаш ва зўравонликка қарши кураш масалалари давлат сиёсатининг устувор йўналиши сифатида қаралади. Гендер тенглигини таъминлаш инсон ҳуқуқларининг ажралмас қисми бўлиб, у жинслар тенглигини амалиётда қарор топтиришда, жамият ҳаётида давлат бошқарувида, инсон фаолиятининг турли жабҳаларида, оила муносабатларида акс этади.

Аёллар ҳуқуқларини таъминлашнинг долзарблиги ва хотин-қизларга нисбатан тазйиқ ва зўравонликдан ҳимоя қилиш механизмлари қонунлар, уларнинг ижроси, Президент қарорлари ва фармонлари, Вазирлар Маҳкамасининг қарорлари билан тасдиқланиб, жамиятимизда зўравонликка

қарши курашнинг, хотин-қизларнинг ҳуқуқларнни тўлақонли таъминлашнинг ҳуқуқий асоси бўлиб хизмат қилади.

Зўравонликка қарши кураш мамлакатимизда институционал механизмларни яратиш, хотин-қизларни тазйиқ ва зўравонликка учрамасликлари учун профилактик чора-тадбирларни амалга ошириш ниҳоятда муҳим омил ҳисобланади. Ички ишлар вазирлигида шу масалада хотин-қизлар билан ишлайдиган аёл инспекторлар фаолият юрита бошлади.

Республикамизда Ўзбекистон Республикасининг Гендер тенгликни таъминлаш масалалари бўйича комиссияси фаолият юритмоқда.

Мамлакатимизда 2022-2026 йилларга мўлжалланган “Тараққиёт Стратегияси” қабул қилинди. Тараққиёт стратегиясининг 100 мақсади ичида 69-мақсад хотин-қизларнинг тенг ҳуқуқ ва имкониятларини таъминлашга, хотин-қизлар учун меҳнат қилиш, давлат ва жамият бошқарувида фаоллигини оширишга, аёлларнинг ресурсларга эга бўлиши том маънода ўз инсоний потенциясини тўлароқ намоён қилишга қаратилгандир. Шубҳасиз бундай имкониятлар аёллар аҳволини яхшилашга, хотин-қизларимизнинг кўрсаткичларини юқорилшга олиб келади.

1. ГЕНДЕР ТЕНГЛИГИ ҲАҚИДА АСОСИЙ ТУШУНЧАЛАР

Ўзбекистонда инсон хукулари ва эркинликларини кафолатлаш ва химоя килиш давлат сиесатининг устувор йуналиши булиб,мустакиллик йилларида мамлакатимизда инсон хукукларини химоя килиш буйича миллий тизим яратилди. Конституциямиз ва кодексларимизда,

Саидова Лола Абдувахидовна
Юридик фанлари доктори

ЎЗБЕКИСТОНДА ГЕНДЕР ТЕНГЛИГИ ВА ЗЎРАВОНЛИКНИНГ ОЛДИНИ ОЛИШНИНГ МУҲИМ ЖИҲАТЛАРИ

Ўқув амалий қўлланма

муҳаррир: М. Талипова
Компьютерда саҳифаловчи: Қ.Ҳидоятов
Дизайнер: Б. Хайдаров

Босишга рухсат этилди: 15.06.2022 й.
Бичими 60x84 1/16, “Times New Roman”
гарнитурада рақамли босма усулида босилди.
Босма табоғи: 3,1. Адади: 100 нусха.
Буюртма: № 15-06.

100060, Тошкент ш., Қушбеги кўчаси, 6 уй.
“IMPRESS MEDIA” босмахонасида чоп этилди